

یک قرن خدمت صادقانه

نویسنده:

پانزدهم

تاریخچه پرستاری

پیامبر خدا صلی الله علیه وآله فرمودند: کسی که برای رفع نیازهای بیماری تلاش کند خواه آن نیاز برآورده شود یا نشود، همانند روزی که از مادرتولد شده است از گناهان پاک می‌گردد.

اورمیه

اور در زبان آشوری به معنای شهر است و میه به معنای آب است (هم‌ریشه با ماء عربی) و اورمیه یا ارومیه در زبان آشوری به معنای "شهر آب" است. نام این شهر در شروع دوره پهلوی به دلیل علاقه رضا شاه به این شهر به رضائیه تغییر نام داد و بعد از انقلاب اسلامی دوباره به نام ارومیه برگشت. ارومی، ارومیه، اُرمیه، اورمیه، ارم از دیگر نام‌های آن بوده است. در بین آذربایجانی‌ها نام ارومی رواج دارد. عقیده بر این است که شهر ارومیه در هزاره دوم قبل از میلاد مسیح تاسیس شده است.

اورمیه با داشتن موقعیت ممتاز جغرافیایی در ۲۰ کیلومتری دریاچه ارومیه قرار دارد. ارتفاع ارومیه ۱۳۳۲ متر از آب‌های آزاد است.

اورمیه یک شهر چندقومیتی با ادیان و مذاهب گوناگون است. اکثریت مردم ارومیه را ترک‌های آذربایجانی و نیز اقلیتی از کردها، مسیحیان (آشوری و ارمنی) تشکیل می‌دهند.

ترک‌های آذربایجانی اعیاد و مراسم‌هایی چون نوروز، عید قربان و ... را مانند دیگر اقوام ایرانی با تفاوت‌هایی ناچیز برگزار می‌کنند. موسیقی عاشیقی یکی از شاخصه‌های مردم ترک زبان جهان است که در ایران دارای مکتب‌های متفاوتی است در این میان مکتب عاشیقی ارومیه بنا به نظر کارشناسان و اساتید این هنر در سراسر جهان اصیل‌ترین و قدیمی‌ترین مکتب عاشیقی است که تا به امروز اصالت خود را حفظ کرده است. همچنین موسیقی عاشیقی دارای سبک متفاوت و منحصر به فردی است این هنر و فرهنگ آذربایجان پس از تلاش‌ها و رقابت استان‌های عاشیقی خیز به نام استان آذربایجان غربی و شهر ارومیه در فهرست به شماره ۱۶۵ در میراث میراث فرهنگی ناملموس کشور ثبت ملی شد.

عاشیق‌ها از دوران قبل از اسلام در بین مردمان ترک‌تبار وجود داشته‌اند. در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی، عاشیق‌ها اغلب در قهوه‌خانه‌های آذربایجان‌های شرقی و غربی اجرا می‌داشتند. تبریز مرکز شرقی عاشیق‌ها و ارومیه مرکز غربی آنها بود.

ارومیه دارای بناهای تاریخی متعددی است. از آن جمله می‌توان به عمارت شهربانی ارومیه، عمارت سه گنبد، موزه ارومیه، یخچال ۹ پله، پل باراندوز، کاروان‌سرای ارومیه، بازار قدیم ارومیه، گرمابه آخوند، ساختمان جهاد دانشگاهی، ساختمان شهرداری ارومیه و ... اشاره کرد.

تاریخچه پرستاری:

پرستاری در طول تاریخ از یک نیاز اولیه برای مراقبت از بیماران و افراد ضعیف جامعه سرچشمه گرفته است. و در زمان جنگ نیز پرستاران به رفع نیازهای زخمی‌ها می‌پرداختند. بنابراین به طور کلی پرستاری به معنای مراقبت و پرستار به عنوان مراقبت دهنده مطرح بوده است.

تاریخ پرستاری به طور جدایی ناپذیری با تاریخ رشته پزشکی پیوند دارد. قدیمی‌ترین نوشته‌های موجود در رابطه با پزشکی و مراقبت، از شرق باستان به دست آمده‌اند. نوشته‌های خطی مربوط به ۱۷۵۰ قبل از میلاد و متعلق به بابلیان در زمان حمورابی وجود دارد که قوانین حقوقی و قضایی درباره‌ی مشاغل مربوط به پزشکی را در آن جامعه تعریف می‌کند. اگرچه که در تعریف و مفهوم باستانی بیماری، عامل بیماری خدایانی خشمگین هستند که ملت را به خاطر گناهانشان جزا می‌دهند، اما این مساله نیز مانع از تعهد و احساس مسئولیت افراد جامعه و خانواده در قبال بیماران در رسیدگی و مراقبت از بیماران نشد. در قوانین حمورابی، برای برخی مراقبت‌ها نظیر کار ماماها، شیر دادن به نوزادان و مراقبت از مادران ضعیف شده حقوق در نظر گرفته شده بود.

- در مصر باستان، تاسیسات درمانی عمدتاً در معابد وجود داشت و در این تاسیسات درمانی زنان خدمتگذار معابد از جایگاه بالایی برخوردار بودند. آنها دست در دست و پا به پای پزشکان کار می‌کردند و از بیماران مراقبت‌های پزشکی و پرستاری به عمل می‌آوردند. غالباً برای پرستاری در محیط‌های مسکونی از زنان یا برده‌ها استفاده می‌شد که آنها غالباً ضروریات علمی را از درون خانواده آموخته بودند و یا به صورت غریزی انجام می‌دادند.

- در هندوستان، ۳۰۰ سال قبل از میلاد، مقرراتی برای بهداشت، تهویه و راحتی بیماران در بیمارستان‌ها به اجرا در آمد و مکتوب نگهداری شد. مراقبت از بیماران را مردانی که در این زمینه آموزش دیده بودند بر عهده داشتند. در سال ۲۵۰ قبل از میلاد اولین مدرسه پرستاری در هندوستان آغاز به کار کرد که در آن دانش آموزان اصول، مقررات و مهارت‌های پرستاری را از قبیل: آشپزی، مراقبت‌های بدنی و ماساژ را می‌آموختند، یک متن که مدت‌ها بعد و در حدود ۵۵۰ میلادی نگارش شده، توانایی‌ها و مهارت‌هایی که یک پرستار می‌بایست دارا باشد را اینگونه توصیف می‌کند:

... او می‌تواند بیمار را به سمت خود جلب کند، در برابر پزشک وفادار است، در بدن، روح و حرف زدن خالص است، باهوش و کارآمد کار می‌کند.

- در روم باستان، پرستاری در لابلاي خون و جنگ و شمشیر در لژیون‌های نظامی روم توسعه و رشد پیدا کرد. سربازان تحت آموزش‌های مقدماتی کمک‌های اولیه قرار می‌گرفتند در همین هنگام نیز حمل بیماران و مجروحان به بیمارستان‌های نظامی نیز صورت می‌گرفت که در آنجا و بیمارستان‌های نظامی از زنان آموزش دیده در زمینه مقررات پرستاری و پزشکی استفاده می‌شد.

- در یونان باستان در کنار پزشکی سنتی دینی شرقی در پایان قرن پنجم قبل از میلاد مسیح، پزشکی عقلانی نیز پیشرفت نمود. برای این دوران از علم پزشکی، پزشک سرشناس یونانی بقراط، در یونان و جهان معنای خاصی دارد. در یونان دانش آموزان پزشکی هم وظیفه داشتند که بعنوان پرستار از بیماران مراقبت کنند. در یک مجموعه ی خطی یونانی در مبحث پزشکی که توسط بقراط نوشته شده، به وضوح مطالبی درباره ی نقش پزشکان در امور مراقبتی بیان شده، بطور مثال یک سلسله مراتب برای دانش آموزان پزشکی وجود دارد که این سلسله مراتب بر اساس سطح تحصیلی، آنان را به امور مراقبتی مشخص موظف می‌کند، پزشکان در حال تحصیل وظایفی از قبیل غذا دادن و خوراندن دارو به بیماران، پیشبرد درمان را دارند و چگونه بیماران را تحت نظر قرار می‌گیرند و دیگر مفاهیم اساسی پرستاری. اشخاص دیگری نیز بودند که به نام "ناظر بیماران" شناخته

می‌شدند و نقش آنها نه تنها مواظبت از بیماران بود بلکه به نوعی دستیاران یا همکاران این پزشکان در بیمارستان‌ها بودند.

- **در اسلام** پرستاری از شروع جنگ‌های اولیه در صدر اسلام در میادین جنگ‌ها شروع گردیده و تاریخ هزار ساله دارد. در تاریخ اسلامی، به روایتی "کعبه بنت اسد الاسلامیه" که به "رفیده الاسلامیه" (رفیده‌الاسلمیه) مشهور است بعنوان اولین پرستار اسلام به شمار می‌رود. وی در جنگ بدر شیوه‌های استاندارد مراقبتی را برای سربازان مجروح به کار گرفت به عنوان مثال دادن آگاهی‌های لازم به کادر پرستاریش در مورد ضروریات پزشکی و بهداشتی، مدیریت کردن مراقبت‌های اورژانسی، یا چگونگی حمل و مراقبت‌های مجروحان. در تاریخ از زنان دیگری نیز به عنوان پرستاران صدر اسلام نام برده شده است. از جمله نسیمه، ام سلیمه، ام عطیه، فاطمه‌علیها السلام و زینب‌علیها السلام.

- **در اروپای قرون وسطی**، رشته پرستاری بعنوان یک تخصص در اصل با اتکا به مفهوم عشق به هم نوع در دین مسیحیت به ویژه در جوامع مذهبی و همچنین بسیاری از صومعه‌های تازه تاسیس گسترش می‌یافت. مشکلات اساسی و مرکزی پرستاران عبارت بود از طاعون و جذام که هر دو، مابین قرون ۱۳ و ۱۴ میلادی اروپا را درگیر خود نمود و در اصل تبعات جنگ‌های صلیبی در اروپا بود. برای مراقبت از بیماران جذامی و طاعون زدگان درمانگاه‌های تخصصی در اروپا تاسیس شد که در آنها فرقه‌های مذهبی متفاوت مسیحی و غیره بصورت اختصاصی از بیماران مراقبت‌های لازم را به عمل می‌آوردند.

- **در آغاز دوران مدرن اروپا**، از سال ۱۶۰۰ تا ۱۸۰۰ میلادی، اروپای پروتستان دارای چند بیمارستان درخور توجه بود، ولی هیچ سیستم پرستاری منظم و مرتبی نداشت. تضعیف نقش زن باعث شد که فعالیت پزشکان و پرستاران زن محدود به کمک به همسایگان و خانواده‌های خود شود که بدون حقوق بود و دارای ظرفیت شناخته شده‌ای نبود. در کشورهای کاتولیک راهبه‌ها در بیمارستان‌ها خدمت پرستاری ارائه می‌دادند. نقش رهبری در این زمینه به عهده بنیاد خیریه دختران سن وینست دو پل بود که در سال ۱۶۳۳ بنیان گذاشته شد.

در کشورهای کاتولیک بنابر دستور راهبه‌ها در بیمارستان‌ها خدمات پرستاری ارائه می‌شد. گروهی از راهبه‌های کاتولیک گستره کاری خود را به مناطق جدیدی افزایش دادند.

- با آغاز سده ۱۸ میلادی پرستاری و مراقبت‌های پزشکی اغلب توسط طیف پایین و بیسواد جامعه انجام می‌شد، همزمان طبق پیشنهادها نظری برای ورود به شغل پرستاری سطح معینی از تحصیلات برای زنان طبقه متوسط تعیین شد. در نتیجه کمبود پرسنل متخصص بسیار به وضوح پدیدار شد. در سال ۱۷۸۱ اولین مدرسه عمومی پرستاری آلمان در شهر مانهایم توسط "فرانتس آنتوان مای" تاسیس شد. این مدرسه تلاش می‌کرد که یک دوره آموزشی حداقل سه ماهه برای پرستاران برگزار کند. در اتریش جوزف دوم اصلاحات اتریش را سامان داد و در سال ۱۷۸۴ بیمارستان عمومی وین آغاز به کار کرد.

- پرستاری در قرن نوزدهم وارد شکل جدیدی از حیات خود شد. در سراسر دنیا و همزمان در اروپا جنبش‌های انسان دوستانه و سازمانهای ارگان یافته برای کمک به انسانها تاسیس می‌شد و نیاز به پرستارانی آموزش دیده و حرفه‌ای روز به روز بیشتر احساس می‌شد. در اروپا نگاه به مقوله پرستاری در حال تغییر کردن به یک حرفه بود و در نتیجه در اروپا همگام با جهان نقش و جایگاه اجتماعی یک پرستار در حال تغییر بود. یک پزشک آلمانی به نام تئودور فلیندر به همراه همسرش فریدریکه فلیندر در ۱۳ اکتبر ۱۸۳۶ یک آموزشگاه پرستاری برای بانوان پروتستان در آلمان تاسیس کرد تا تاثیرات مضر مراقبت‌های نامناسب از بیمارها توسط کادر آموزش دیده نشده کاهش یابد، این آموزشگاه و دیگر ارگان‌های هم زمان تاسیس شده در اروپا خود به خوبی مبین اهمیت پیدا کردن جایگاه پرستار در اروپا در قرن نوزدهم هستند.

- جنگ جهانی اول باعث بوجود آمدن یک شکاف بزرگ در راه توسعه پرستاری شد، تمام تلاش‌ها برای اتحاد و استانداردسازی پرستاری متوقف شد، پرستاران در کشورهای جداگانه بر روی رسالت اساسی و اولیه پرستاری

که مراقبت از مجروحان جنگی بود می‌پرداختند. در اتریش پس از جنگ و به علت پی بردن به نیاز به پرستاران حرفه‌ای در شرایطی نظیر جنگ، در سال ۱۹۳۳ "گروه فارغ التحصیلان پرستاری اتریش" تاسیس شد.

- پرستاری مدرن در قرن نوزدهم میلادی در آلمان و بریتانیا شروع شد و در سال ۱۹۰۰ در سراسر جهان گسترش یافت. پرستارانی که در مراکز مذهبی با انگیزه‌های مذهبی در حال آموزش دیدن بودند رفته رفته قواعد سختگیرانه پزشکی و سلامت و مراقبت علمی را می‌آموختند که توسط پزشکان تدریس می‌شد. پرستار انگلیسی فلورانس نایتینگل در چنین مکانی تعلیم دید ولی بعدها نقدهایی به این موسسات داشت. در طول جنگ کریمه نایتینگل نه تنها در نیازها و ضروریات حرفه‌ای پرستاری همچنین در درک شخصی و چگونگی تعامل در چارچوب شغل خود به شناخت رسید. او در سال ۱۸۵۹ کتابی باعنوان "نکاتی درباره پرستاری" منتشر کرد. این نوشته بعنوان اولین‌ها در زمینه تئوری پرستاری بشمار می‌رود که همچنین توانست شیوه آموزش پرستاری را دچار

اصلاحات اساسی نماید. او بدینوسیله بر هنری دونان تاثیر گذاشت، او موسس جنبش جهانی صلیب سرخ و هلال احمر بود و همچنین تاثیر بسیار زیادی در جدایی مدارس تخصصی پرستاری از مراکز آموزشی مذهبی داشت که منجر به حرفه‌ای شدن و بصورت یک شغل تبدیل شدن پرستاری شد. در ایالات متحده در سال ۱۸۹۹ شورای بین المللی پرستاران تاسیس شد که سخنگوی پرستاری، مرکز ثقل و مرتبط کننده پرستاران در سراسر جهان بود و توسعه شغلی و حرفه‌ای پرستاری را در سراسر جهان، پیش می‌برد.

تاریخ پرستاری

در سال ۱۸۷۸ میلادی برابر با سال ۱۲۹۵ هجری قمری دکتر ژوزف کاکران Jhseph Cochran میسیونر آمریکایی متولد شهر ارومیه که جهت ادامه تحصیل دوره پزشکی عازم آمریکا شده بود پس از اتمام تحصیلات

دوره پزشکی خود در دانشکده پزشکی نیویورک مجدداً به ایران بازگشت و مبادرت به تاسیس اولین دانشکده طب به سبک مدرن در ارومیه نمود و علاوه بر آن در همان سال نیز باغی به مساحت ۱۵ هکتار واقع در در جاده بند در حومه ارومیه را خریداری نموده و یک بیمارستان به سبک امروزی را به نام بیمارستان « وست مینستر» West Minister را با ظرفیت یکصد تختخواب احداث نمود، بیمارستان مزبور که در واقع ویژه بستری نمودن مردان بود دارای ۲ سالن عمومی برای درمان بیماری‌های غیرواگیر و نیز تعداد ۵ باب اتاق کوچک برای بستری نمودن بیماران مبتلا به بیماری‌های مسری و نیز اتاق جراحی، داروخانه و ... بود. ساخت این بیمارستان در سال ۱۸۷۹ میلادی به اتمام رسیده و بلافاصله آغاز به کار نمود. متعاقباً در سال ۱۸۹۰ میلادی برابر با سال ۱۳۰۸ هجری قمری بیمارستان دیگری نیز به نام « بیمارستان زنان» که می توان آن از آن به عنوان اولین بیمارستان مخصوص زنان در کشور نام برد احداث گردید که دارای ۴ اتاق جهت سکونت بیماران و نیز چند اتاق دیگر برای انجام اعمال جراحی و نیز اتاق‌های دیگری جهت سکونت پزشکان آمریکایی آن بیمارستان بود تاسیس یافت. در سال ۱۲۹۵ آموزشگاه دیگری در تبریز با پذیرش داوطلبان دارای مدرک سوم متوسطه و به صورت دوره سه ساله به تربیت پرستار مبادرت نمود.

در دهه ۳۰ شمسی اساسنامه‌های آموزشگاه‌های پرستاری توسط وزارت بهداشتی در ایران تدوین شد. در سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۸ به ترتیب آموزشگاه‌های پرستاری شرکت نفت آبادان ۱۳۲۰، هلال احمر همدان ۱۳۲۷، تهران ۱۳۲۸، نمازی شیراز ۱۳۳۳ و جرجانی مشهد ۱۳۳۸ تاسیس شدند. انجمن صنفی پرستاران در سال ۱۳۳۶ تشکیل شد و این انجمن به شورای بین‌المللی پرستاری پیوست. از شرایط پذیرش برخی از آموزشگاه‌ها داشتن مدرک دیپلم کامل متوسطه بود.

در سال ۱۳۳۷ طبق اساسنامه آموزشگاه‌های پرستاری مصوب شورای عالی فرهنگ، مقرر گردید پذیرش داوطلبان کلیه آموزشگاه‌ها با مدرک کامل متوسطه، دوره تحصیل سه سال و ارزش آن معادل لیسانس پرستاری محسوب گردد. برنامه تحصیلی مدارس عالی پرستاری با رعایت معیارهای شورای بین‌المللی پرستاران و سازمان بهداشت جهانی تنظیم و به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید. در این برنامه علاوه بر دروس اختصاصی و فنی،

دروس علوم رفتاری و اجتماعی نیز گنجانده شد. در سال ۱۳۴۴ اولین دوره آموزش چهارساله پرستاری با تاسیس انستیتو عالی پرستاری فیروزگر آغاز گردید. به دنبال آن فارغ التحصیلان سایر آموزشگاه‌ها به منظور کسب مدرک لیسانس، دوره تکمیلی لیسانس را طی نمودند. به طوری که در سال ۱۳۵۴ با تصویب دوره لیسانس پرستاری در وزارت علوم، کلیه مراکز آموزش عالی پرستاری موظف به ارائه دوره چهار ساله با برنامه متمرکز گردیدند.

در سال ۱۳۵۹ با تشکیل شاخه پرستاری ستاد انقلاب فرهنگی برنامه ریزی متمرکز پرستاری توسط این شاخه با استفاده از نظرات صاحب نظران پرستاری صورت گرفت. با تشکیل وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی، در سال ۱۳۶۵ و ایجاد دانشکده‌های پرستاری و مامایی، کیفیت آموزش پرستاری توسعه فراوان یافت. به گونه‌ای که از سال ۱۳۶۵ آموزش پرستاری در جهت فلسفه جامع گرا، جامعه نگر و جامع نگر گام‌های موثری برداشته است. در سال ۱۳۶۹ انجمن پرستاری ایران بعنوان اولین تشکل صنفی پرستاری بعد از انقلاب تاسیس گردید. در سال ۱۳۷۳ برنامه کارشناسی رشته پرستاری در راستای آموزشی جامعه نگر تدوین و در سال ۱۳۷۴ برنامه به تصویب شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی رسید.

پس از تشکیل شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی این برنامه تحت نظارت کامل وزارت خانه قرار گرفت. و بعد از پی گیری فعالان پرستاری اساسنامه قانون نظام پرستاری در ۲۱ مرداد ۱۳۸۰ تصویب شد.

هنری دونانت پایه گذار صلیب سرخ

در تاریخ ۱۸۶۳ فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ توسط ۲۵ شهروند سوئیسی تاسیس شد و در آن زمان تنها سازمان انسان دوستانه در عرصه بین‌الملل و ارگان کنترلی برای آن به شمار می‌رفت، صلیب سرخ قدیمی ترین سازمان و جنبش بشر دوستانه با نگاه درمانی به ملل جهان است و جزء معدود سازمان‌هایی است در این زمینه به صورت غیر دولتی فعالیت می‌کند. هدف نهایی صلیب سرخ بی طرفی و حفاظت و مراقبت از زندگی قربانیان

حوادث طبیعی، جنگها و مناقشات داخلی کشورها است. تا نیمه قرن ۱۹ میلادی هنوز یک مراقبت و پرستاری سازمان یافته برای جنگ و تاسیسات مناسب برای معالجه و تسکین دردهای مجروحان وجود نداشت چه برسد به مراقبت و پرستاری مطمئن با کادر آموزش یافته کافی بوسیله تجهیزات مناسب و به روز. در سال ۱۸۵۹ تاجری سوئیسی بنام هنری دونانت برای دیدار با پادشاه فرانسه، ناپلئون سوم، به ایتالیا سفر کرد تا درباره مشکلات واگذاری پروانه زمین در مستعمره آن زمان فرانسه، الجزیره گفتگو کند. در همان زمان او در ۲۴ ژوئن ۱۸۵۹ شاهد نبرد خونین سولفرینو بود که در آن و تنها در یک روز حدود ۶۰۰۰ سرباز کشته و ۲۵۰۰۰ نفر زخمی شدند، مراقبت‌های ناکافی و کاملاً کم از سربازان و زخمی‌ها و مشاهده آلام و رنج‌های آنان او را سخت وحشت زده و متاثر نمود و باعث شد تا دلیل اصلی سفر خود را کاملاً فراموش کرده و روزهای طولانی به مراقبت و پرستاری از زخمی‌ها بپردازد. او تحت تاثیر این تجربه تلخ یک کتاب نگاشت که این کتاب را با نام "به یاد سولفرینو" با هزینه شخصی خود منتشر کرده و برای شخصیت‌های پیشتاز و اصلی سیاسی و نظامی در تمام اروپا فرستاد. در کنار یک روایت سریع از آن جنگ و آنچه او در ایتالیا تجربه کرده و دیده بود دونانت توانست با کتابش حس کمک داوطلبانه و پرستاری بی داوطلبانه را منتقل کند و در این زمینه الهام بخش برای اورگانهای مراقبتی داوطلبانه باشد. او به همراه تنی از دوستانش کمی بعد در ژنو سوئیس سازمانی را تاسیس کرد که مقدمه‌ای بود بر آغاز به کار صلیب سرخ.

شورای بین‌المللی پرستاران ICN

در سال ۱۸۹۹ شورای بین‌المللی پرستاران (آی سی ان) به عنوان فدراسیونی جهانی از سازمان‌های پرستاری دنیا در لندن تشکیل شد. این سازمان در واقع یک انجمن متشکل از ۱۳۰ انجمن حرفه‌ای پرستاری ملی است و رسالت آن نمایندگی میلیون‌ها پرستار در سراسر جهان می‌باشد. این شورا به صورت رسمی در سال ۱۸۹۹ آغاز به کار کرد ولی اولین نشست واضح این شورا پنج سال بعد یعنی در سال ۱۹۰۴ در برلین برگزار شد که در آن

گروه‌های پرستاری به نمایندگی از انگلستان، ایرلند، ایالات متحده و آلمان حضور داشت. مقر اصلی این سازمان هم اکنون در شهر ژنو در کشور سوئیس قرار دارد.

تعریف پرستاری از نگاه "شورای بین‌المللی پرستاران

مراقبت، نگهداری و مواظبت که با مسئولیت شخصی، تنها یا تحت یک گروه که به مشاغل دیگر متعلق اند، از انسان‌ها در تمامی سنین و از همه طیف‌های جامعه، چه بیمار چه سالم انجام می‌گیرد، پرستاری نامیده می‌شود. پرستاری به نیاز به سلامت، پیشگیری از بیماری‌ها و مراقبت از بیماران، معلولین و انسانهای در حال مرگ احاطه دارد. دیگر رسالت‌های کلیدی پرستاری درک احتیاجات علایق جامعه و ترویج یک محیط امن، تحقیق، اثر گذاری در اداره و پیشبرد سیاست‌های سلامت در جامعه و مدیریت در بخش آموزش سلامت است.

منشور اخلاقی پرستاری

"آی سی ان" در سال ۱۹۵۳ یک منشور اخلاقی برای پرستاری بنا نهاد که آخرین بار در سال ۲۰۰۶ ویرایش شد. این منشور باید جایگاه اجتماعی پرستاری را در جامعه روشن نماید و خط و مشی حرفه‌ای پرستاری را در با توجه به حقوق بشر تقویت کند. این اصول یک درک جامع از پرستاری را بیان می‌کنند و جهت‌گیری کلی آن را مشخص می‌نمایند. طبق منشور اخلاقی "آی سی ان"، پنج وظیفه اصلی پرستاری عبارتند از:

- اشاعه سلامت
- پیشگیری از بیماری‌ها
- بازسازی و حفظ سلامت
- کاهش دردها
- حراست از زندگی و کرامت انسان

قلب سفید، نماد پرستاری

در سال ۱۹۹۹، به مناسبت صدمین سالگرد تاسیس "شورای بین‌المللی پرستاران"، نماد "قلب سفید" بعنوان نماد رسمی پرستاری در دنیا برگزیده شد.

تاریخچه تشکیل سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران

غضنفر میرزابیگی رئیس کل سازمان نظام پرستاری

داشتن نظام صنفی مستقل که بتواند مدافع حقوق پرستاران و مرجعی جهت رسیدگی به مشکلات پرستاران کشور آرزوهای دیرینه پرستاران ایران بود قبل از انقلاب تلاشهای پراکنده در این زمینه انجام شد که نهایتاً منجر به تشکیل انجمن پرستاران ایران در قبل از انقلاب شد و فعالیتهای پراکنده ای نیز در این زمینه انجام شد. با پیروزی انقلاب اسلامی این انجمن نیز فعالیت خود را متوقف کرد و بعد از آن بطور پراکنده انجمنهایی که عمدتاً تشکیلات سیاسی با رویکرد حرفه ای بودند تشکیل شد ولی همچنان مسائل پرستاران بدون متولی باقی ماند بتدریج درسالهای ۱۳۷۳ با تلاش عده ای از دلسوزان جامعه پرستاری که عمدتاً دانشجویان پرستاری و اعضاء هیئت علمی بودند هسته های اولیه فعالیت در جهت پیگیری نظام پرستاری تشکیل شد - این هسته اولیه بنام شوراهای همبستگی پرستاری با هدایت دانشجویان آغاز شد.

این شورا مکاتباتی با ریاست جمهوری، رئیس مجلس، وزارت بهداشت و درمان در خصوص مشکلات جامعه پرستاری داشت همچنین این شورا با دانشکده های پرستاری جهت اتحاد در سطح کشور مکاتبه کرد و همزمان به روشنگری در سطح جامعه پرداخت. در دیماه ۷۵ کمیته های پیگیری نظام پرستاری کشور درهمایش ای در شهر تبریز تشکیل شد و رسماً کار خود را آغاز کرد.

در همایشی در سال ۱۳۷۶ پیش نویس تهیه شده قانون تشکیل سازمان نظام پرستاری به نمایندگان مجلس حاضر در همایش در شهر مشهد ارائه گردید و آنان طی نامه ای به وزارت بهداشت با توجه به درک مشکلات پرستاری خواستار تشکیل سازمان نظام پرستاری شدند.

بعد از این تاریخ تا اسفند ۷۹ تعداد زیادی همایش های کشوری در شهرهای تبریز، شیراز، اصفهان، اهواز، تهران، مشهد بسیاری از شهرهای دیگر برگزار شد و بالاخره در اسفندماه ۱۳۷۹ کلیات تشکیل سازمان نظام پرستاری در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفت. و در جلسه علنی دی ماه ۱۳۸۰ قانون تشکیل سازمان نظام پرستاری با حذف اجباری بودن عضویت از سازمان مورد تصویب مجلس قرار گرفت.

انتخابات هیئت مدیره های سراسر کشور در ۲۹ شهریورماه ۸۱ انجام شد و ۸۵ هیئت مدیره در سراسر کشور با رأی مستقیم پرستاران انتخاب شدند.

پرستاری ارومیه

تاریخچه

در سال ۱۲۹۴ ه. ش نخستین آموزشگاه پرستاری توسط یک گروه مذهبی آمریکایی در رضائیه سابق (ارومیه فعلی) گشایش یافت که متقاضیان زیر دیپلم را می پذیرفت و دوران آموزشی آن سه سال بود . لیکن از تعداد فارغ التحصیلان یا پذیرفته شدگان اطلاع دقیق در دست نیست در سال ۱۲۹۵ آموزشگاه دیگری در تبریز با پذیرش داوطلبان دارای مدرک سوم متوسطه و به صورت دور سه ساله به تربیت پرستار مبادرت نمود. این مرکز متقاضیان با مدرک سیکل اول دبیرستان را پذیرش می کرد و تا سال ۱۳۵۵ فعالیت این آموزشگاه ادامه داشت و فارغ التحصیلان را به عنوان بهیار تحویل جامعه پرستاری می نمود . از سال ۱۳۵۵ این آموزشگاه به آموزشکده پرستاری ۲۵ شهریور تغییر نام داد و متقاضیانی با مدرک دیپلم را پذیرا و فارغ التحصیلانی با مدرک فوق دیپلم پرستاری تربیت می نمود . فعالیت این آموزشکده تا انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ ادامه داشته و دو سال بعد از انقلاب به آموزشکده پرستاری صدیقه رضایی تغییر نام داد .

از سال ۱۳۶۰ مجتمع پرستاری و آموزشکده بهداشت جایگزین آموزشکده پرستاری صدیقه رضایی گردید و متقاضیان با مدرک دیپلم را پذیرا و فارغ التحصیلان با مدرک فوق دیپلم پرستاری و بهداشت تربیت می نمود . این موسسه از سال ۱۳۶۶ به دانشکده پرستاری و مامایی تغییر نام یافت و متقاضیان با مدرک دیپلم علوم تجربی از طریق آزمون سراسری را پذیرا و به فارغ التحصیلان مدرک کارشناس پرستاری و مامایی اهداء می- نماید . فعالیت این دانشکده تا حال حاضر ادامه داشته است .

اولین دوره کاردانی مامایی در سال ۱۳۶۶ با ۳۴ دانشجو و دومین دوره کاردانی مامایی در سال ۱۳۷۲ با ۱۶ دانشجو بوده که جمعا " ۵۰ نفر فارغ التحصیل داشته است .

اولین دوره کارشناسی مامایی از سال ۱۳۶۷ شروع شده است .

همچنین از بهمن ۸۵ کاردانی فوریت‌های پزشکی در این دانشکده پذیرش شده است.

بیمارستان های وابسته

تاریخچه بیمارستان شهید مطهری

قدمت بیمارستان شهید مطهری ارومیه به سالهای اول سده اخیر می رسد بطوریکه هم اینک ۸۷ سال از گذاشتن سنگ بنای اولیه آن در سال ۱۳۰۷ می گذرد. قدیمی ترها این بیمارستان را با نام شیر و خورشید می-شناسند و حتی افرادی که سنی از آنها گذشته وجود جمعیت هلال احمر در این محل را بخاطر دارند.

نخستین بیمارستان شهرستان ارومیه بنام بیمارستان شیر و خورشید سابق با ۲۵ تخت فعال و یک درمانگاه در سال ۱۳۰۷ افتتاح و مورد بهره برداری قرار گرفته است. در سال ۱۳۵۹ بیمارستان شیر و خورشید تغییر و تکامل یافته و بصورت مرکز آموزشی درمانی شهید مطهری در آمد و تحت نظارت بهداری قرار گرفت. بعدا در سال ۱۳۷۴ تحت نظارت دانشگاه علوم پزشکی ارومیه قرار گرفت.

در سال ۱۳۷۴ فقط بیمارستان تخصصی زنان بود، که در سال ۱۳۸۶ بخش های اطفال و نوزادان از بیمارستان امام خمینی به بیمارستان مطهری منتقل شدند. قابل ذکر است که بخش های اطفال و نوزادان اول در بیمارستان قلی پور بود که بعد از منحل شدن این بیمارستان در سال ۱۳۷۶ این بخش ها به بیمارستان امام منتقل شدند. اینک بعد از گذشت چندین سال این بیمارستان با ۴۰۰ تخت مصوب و به مساحت ۱۵۸۱۵ متر مربع و زیربنای ۱۳۴۰ متر مربع به عنوان بخشهای اطفال، نوزادان، جراحی زنان و زایمان به فعالیت درمانی و آموزشی خود ادامه می دهند.

بیمارستان شهید مطهری دارای بخشها و واحدهای زیر می باشد:

NICU و ICU زنان و اطفال

اطفال یک : روماتولوژی، گوارش، مسمومیت، داخلی اطفال، غدد

اطفال دو: نورولوژی - عفونی

اطفال سه: نفرولوژی

بخش سیتوژنتیک

خون - نوزادان - جراحی اطفال - جراحی زنان - اتاق عمل اطفال - اتاق عمل زنان - درمانگاه تخصصی زنان و

مامایی - درمانگاه تخصصی اطفال - مرکز ناباروری - زایمان - مامایی - جراحی کوثر - اورژانس

ایران خلیلی مدیر خدمات پرستاری بیمارستان شهید مطهری ارومیه نیز با اعلام اینکه "هم اینک ۷۵۱ نفر در

این بیمارستان مشغول خدمت به بیماران هستند، که از این بین ۲۴۳ نفر پرستار و ۴۵۹ نفر پاراکلینیکی باشند.

وی گفت: علیرغم اجرای قانون ارتقاء بهره وری و کاهش ساعات کار پرستاران، میزان کار کارکنان در بخش

پرستاری بیش از استاندارد جهانی و حتی کشوری است، اما در عین حال تلاش می کنیم با افزایش اضافه کاری

ها خدمات مطلوبی را به بیماران ارائه کنیم و در این راستا همکارانمان همکاری رضایت بخشی با مجموعه مدیریتی بیمارستان دارند. وی گفت: نوزادان نارس استان و حتی استانها و کشورهای همجوار در بخش منحصر بفرد آن آی سی یوی بیمارستان از خدمات متنوع پزشکان متخصص و فوق تخصص بهره مند می شوند. به گفته وی همجواری بخش نوزادان با بخش زنان و زایمان باعث برجستگی خدمات این بیمارستان و رفاه حال بیماران و مراجعه کنندگان شده است چون در صورت اعزام نوزادان به بیمارستان های دیگر احتمال بروز مشکلات متعدد در بین راه وجود دارد اما با همجواری این دو بخش در بیمارستان مطهری عملاً یک مزیت قابل توجه به مجموعه خدمات درمانی آن افزوده شده است. تعداد زایمان در این بیمارستان را بطور میانگین حدود ۵۰۰ مورد در ماه اعلام کرد. وی تصریح کرد: مدیر خدمات پرستاری بیمارستان شهید مطهری ارومیه که خود ۱۷ سال در این مرکز ارائه خدمت کرده است، نوسازی این بیمارستان را یک ضرورت برشمرد و افزایش فضای سبز و پرهیز از پارکینگ شدن محوطه آن را از نکات قابل توجه اعلام کرد.

تاریخچه بیمارستان حضرت سید الشهداء(ع)

بیمارستان فوق تخصصی قلب حضرت سید الشهداء(ع) در سال ۱۳۷۱ شمسی در زمینی به مساحت ۲۲۷۳ متر مربع پایه گذاری شد و در مهرماه سال ۱۳۸۸ با مجوز و نظارت مستمر اداره نظارت بر درمان وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی شروع به بهره برداری گردید. تاریخچه بنای بیمارستان به افراد خیری و در راس آن به مرحوم آیت الله قرهباقی بر می گردد.

این مرکز دولتی با زیربنای ۱۰ هزار مترمربع در شش طبقه از سال ۱۳۸۹ با ۱۸۰ پرسنل (۱۵۶ پرستاری، ۱۰ کاردان اتاق عمل، ۹ کاردان هوشبری و ۵ بهیاری) شروع بکار کرد که هم اکنون با ۱۵۳ تخت

و تعداد ۴۴۷ نفر پرسنل (شامل ۲۳۰ پرستار، ۱۸ پرسنل اتاق عمل، ۱۵ پرسنل هوشبری و ۴ بهیار) و ۱۳ پزشک فوق تخصص و فلوشیپ در رشته های مختلف قلب و عروق (از جمله بیهوشی قلب، الکتروفیزیولوژی، اکوی پیشرفته، آنژیوگرافی، اطفالو جراحی قلب) در حال ارائه خدمات به بیماران می باشد.

مرکز قلب حضرت سیدالشهداء(ع) ارومیه یکی از پیشرفته ترین و مجهزترین مراکز تخصصی قلب در شمال غرب کشور به حساب می آید که بخش های آن مشتمل بر سه اتاق عمل جراحی که تمامی اعمال جراحی به غیر از پیوند قلب در این مرکز انجام می گیرد که مجهز به دستگاه **CSR** و همچنین بخش مراقبت های ویژه (**HICU**) که داری ۱۰ تخت مجهز به تجهیزات پیشرفته روز می باشد .

چهار بخش **CCU** که در مجموع داری ۳۰ تخت ویژه بوده و بخشهای داخلی مردان و زنان به ترتیب مشتمل بر ۳۶ و ۴۲ تخت فعال که بیماران بزرگسال و اطفال اختصاص دارد. در بخش جراحی قلب ۲۳ تخت که بیماران قبل و بعد از اعمال جراحی قلب باز را پوشش می دهد. آنژیوگرافی داری یک تخت که در آن اعمال آنژیوگرافی ، **EPS,PCI**، تعبیه پیس میکرهای دائم و موقت و همچنین **ICD** های چند حفرای ، بستن **ASD** و ... انجام می گیرد. اورژانس این مجموعه شامل ۶ تخت تریاژ و ۶ تخت تحت نظربوده که در کنار خود یک درمانگاه و داروخانه سرپایی نیز دارد. بخش های پاراکلینیکی شامل: رادیولوژی، اکو(اکو داپلر ، استرس اکو ، اکو مری ، و تست ورزش)، هولتر مانیتورینگ (جهت بررسی پیس میکر و آی سی دی های تعبیه شده در بیماران)، آزمایشگاه مجهز به تجهیزات آزمایشگاهی پیشرفته به روز می باشند. بخش تیلت بخش ویژه ای جهت انجام تست تیلت یا تست سطح شیب دار بعنوان تست طلایی برای تشخیص سنکوپ (وازوواگال می باشد).

اولین مترون بیمارستان آقای غلامرضا صالحی بوده که هم اکنون از سال ۱۳۹۰ خانم رهنمون مدیریت خدمات پرستاری بیمارستان را رعهده دارد.

بیمارستان امام خمینی(ره) ارومیه

بیمارستان امام خمینی (ره) ارومیه عضو بیمارستان های منتخب طرح اصلاح ساختار مدیریتی اقتصادی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی قطب پیوند کلیه در شمال غرب کشور ، مرکز انجام عمل پیوند قرنیه ، مرکز ترومای استان و مرکز فوق تخصصی و تخصصی داخلی ، جراحی ، ارتوپدی ، چشم ، ارولوژی، ENT، جراحی اعصاب و داخلی اعصاب در راستای سیاستهای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و در جهت خدمت به مردم غیور منطقه و با عنایت به رشد جمعیت استان در سال ۱۳۷۴ به دست ریاست جمهور وقت افتتاح گردید و در روز سوم خرداد سال ۱۳۷۵ با ظرفیت اسمی ۲۹۸ تختخوابی با دو بخش جراحی عمومی مردان و زنان و درمانگاه عمومی بصورت رسمی مورد بهره برداری قرار گرفت.

در طول سالهای ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۹۱ بخشهای درمانی بستری، پاراکلینیک و تجهیزات مرکز توسعه یافته و در حال حاضر نیز با ۴۶۲ تخت فعال در قالب ۱۹ بخش بستری فوق تخصصی و تخصصی، بخش اورژانس، اتاقهای عمل و واحدهای پاراکلینیک اعم از MRI، پزشکی هسته ای، آزمایشگاه، دیالیز و رادیولوژی و سنگ شکنی برون اندامی فعالیت می نماید. این مرکز در حال حاضر در راستای سیاستهای کلان دولت و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی به صورت هیات امنائی اداره می گردد و به عنوان بزرگترین مرکز در ارائه خدمات آموزشی و درمانی پژوهشی در سطح استان بوده و هم اکنون به عنوان مرکز فوق تخصصی و سنتر ترومای استان پذیرای

بیماران از سراسر استان و کشورهای همجوار می باشد و در رشته های تخصصی جراحی، داخلی، بیهوشی، جراحی مغز و اعصاب، پاتولوژی، ارتوپدی و ارولوژی دستیار تربیت نموده و پذیرای کلیه کارآموزان رشته های پزشکی و پیراپزشکی دانشگاههای استان می باشد. این مرکز دارای مرکز تحقیقاتی نفرولوژی و پیوند کلیه و کبد و گوارش و دارای دو مرکز درمانگاهی در رشته های مختلف تخصصی و فوق تخصصی پزشکی نیز میباشد. مساحت زیر بنای بیمارستان حدود ۴۰۰۰۰ متر مربع می باشد که بعنوان مرکز تروما مورد استفاده می باشد. در سال ۱۳۸۶ بخش های کودکان و نوزادان و NICU به بیمارستان شهید مطهری منتقل و بخش های اعصاب و ارتوپدی به این مرکز منتقل گردید. بخشهای مختلف بیمارستان عبارتند از: داخلی و گوارش، انکولوژی، جراحی اعصاب، داخلی اعصاب، نفرولوژی، اورولوژی، ENT، پیوند کلیه، جراحی مردان و زنان، ارتوپدی، اورژانس، تحت نظر اورژانس، دیالیز، سوختگی، داخلی جنرال، پیوند مغز استخوان، MICU، GICU، SICU، اتاق های عمل A، B، C، CSR و... است. روزانه حدود ۸۰ بیمار در بخش های بیمارستان بستری می گردند و روزانه بطور متوسط ۱۲۰-۱۱۰ نفر به اورژانس مراجعه می کنند. در کل بطور متوسط روزانه ۳ نفر به قسمت های مختلف بیمارستان مراجعه می کنند. میانگین تعداد کل مراجعین به درمانگاه های تخصصی در سال ۱۳۹۳/۱۰/۱۶۹ نفر بوده است.

اولین رییس بیمارستان جناب آقای دکتر شریعت زاده و اولین مترون سرکار خانم خلیل زاد بوده اند. یکی از افتخارات دانشگاه علوم پزشکی ارومیه در زمینه علوم بالینی مرکز پیوند کلیه این دانشگاه است. از نظر قدمت بعد از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، بخش پیوند کلیه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه اولین مرکز پیوند کلیه در ایران می باشد که فعالیت رسمی خود را از سال ۱۳۶۷ آغاز نمود است. اولین عمل پیوند کلیه در این مرکز در تاریخ ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۶۷ و در زمان جنگ تحمیلی در بخش زیرزمینی بیمارستان طالقانی توسط بنیان گذار این مرکز آقای دکتر علی تقی زاده افشاری با موفقیت انجام گرفت. از سال ۱۳۷۷ بخش پیوند کلیه از بیمارستان طالقانی به بیمارستان امام خمینی (ره) انتقال یافته و در آنجا ادامه فعالیت داد. در سال ۱۳۸۴ بنا به درخواست کشور جمهوری آذربایجان اولین پیوند کلیه توسط تیم پیوند دانشگاه علوم پزشکی

ارومیه در شهر باکو انجام شد. و در سال ۱۳۸۲ اولین پیوند کلیه از جسد در این مرکز توسط آقای دکتر محمدرضا محمدی فلاح صورت گرفت. مرکز پیوند کلیه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه یکی از فعال ترین مراکز پیوند کلیه در ایران بوده و در حال حاضر هر هفته سه عمل پیوند کلیه در این مرکز انجام می شود. تعداد زیادی از بیماران این مرکز از سایر نقاط کشور بویژه استان های مجاور مراجعه نموده و تعدادی از بیماران نیز از کشورهای همسایه و ایرانی های مقیم سایر کشورها بوده اند. تاکنون بیش از ۲۵۰۰ مورد پیوند کلیه در این مرکز انجام شده است.

در حال حاضر حدود ۴۶۱ نفر پرستار رسمی - پیمانی، طرحی، قراردادی و یا شرکتی و ۲۶ بهیار در بیمارستان مشغول خدمت می باشند.

بیمارستان آیت اله طالقانی(ره) ارومیه

مرکز آموزشی درمانی آیت اله... طالقانی در منطقه جنوب غربی شهرستان ارومیه واقع شده است. این مرکز با ساختمانهای پراکنده و به منظور کاربری های متفاوت بنا شده بود و متعاقب پیروزی انقلاب اسلامی از مهر ماه سال ۱۳۵۹ از مهمانسرای سابق به بیمارستان تغییر کاربری داده و در سال ۱۳۵۶ از دانشگاه ارومیه منفک و در سال ۱۳۶۹ با چارت تشکیلاتی ۴۵۰ تختخوابی با مجوز رسمی از طرف وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی به عنوان مرکز آموزشی و درمانی فعالیت خود را آغاز نموده است.

ابتدا این مرکز بعنوان مرکز داخلی - قلب - عفونی - پوست - مسمومیت و دیالیز شهر ارومیه بود که بعدا در طی چند سال و با احداث بیمارستانهای جدید در حال حاضر این مرکز بعنوان سانترریفرال عفونی - مسمومیت - پوست و همودیالیز استان و بخشهای داخلی و قلب - آنژیوگرافی عروق کرونر می باشد.

در دوران ۸ سال جنگ تحمیلی این مرکز پذیرای مجروحان بوده است.

بیمارستان دارای مساحت کل زمین: ۱۷۴۰۰ متر مربع و با زیر بنای کلی ۱۴۰۰۰ متر مربع است که در حال حاضر تعداد تخت فعال آن ۲۲۰ تخت می باشد و بزرگترین مرکز همودیالیز با دارا بودن ۴۶ تخت فعال بصورت ۴ شیفته در استان آذربایجان غربی محسوب می شود.

در حال حاضر جناب آقای دکتر ناصر قره باغی رییس، جناب آقای مرتضی فرمانی مدیر داخلی و سرکار خانم هاله زارع مترون بیمارستان هستند. سوپروایزرهای کنونی خانم ها: سجادی (سوپروایزرها آموزشی)، شریف زاده، مستوفی و آقای شیخ لو می باشند.

در حال حاضر حدود ۲۸۳ نفر پرستار رسمی - پیمانی، طرحی، قراردادی و یا شرکتی، ۶ بهیار و ۱۲ کمک بهیار در بیمارستان مشغول خدمت می باشند.

بیمارستان روان پزشکی رازی ارومیه

این بیمارستان از بیمارستانهای تک تخصصی در رشته اعصاب و روان می باشد که در مورخه ۱۳۷۲/۱۲/۷ از بیمارستان شهید بهشتی با ۱۰۰ تخت مصوب و ۹۳ تخت فعال به محل کنونی منتقل گردیده و دارای سه بخش سینا و عطا (مردان) و شفا (زنان) می باشد که تنها مرکز بستری بیماران اعصاب و روان با مساحت زیر بنای ۴۱۹۰۴ مترمربع؛ محسوب می شود. میانگین بستری بیمار در این مرکز ۱۰۸/۳ در سال ۱۳۹۳ بوده است و ۱۴۸۵ نفر ماهیانه به درمانگاه های تخصصی این مرکز مراجعه می نمایند. همچنین این مرکز دارای واحد ECT می باشد که با ظرفیت نامحدود بر اساس مراجعه بیماران از مراکز سرپایی و بستری به بیماران خدمت رسانی می کند.

مرکز روان پزشکی رازی دارای یک درمانگاه ترک و درمان سوء مصرف مواد است که زیر نظر متخصص روان پزشک، مددکاران، روانشناسان، روانشناس بالینی و پرستاران ظرفیت مراجعه و پیگیری حدود ۲۰۰ نفر را دارا می باشد.

اولین رییس بیمارستان جناب آقای دکتر قوام و اولین مترون خانم غفارزاده بوده اند. در حال حاضر جناب آقای دکتر رحیم خلیل زاده دکتر رییس، جناب آقای داود حسنی باربین مدیر داخلی و سرکار خانم حلیمه شیخ لو مترون بیمارستان هستند. سوپروایزهای کنونی خانم ها: مصطفی لو(سوپروایز آموزشی)، نظری، آقایان: ساقی زاده، عیسی زاده، تقی زاده و کرم نژاد می باشند.

در حال حاضر ۴۴ نفر نیروی پرستاری و ۵ نفر بهیاری در این مرکز در حال خدمت می باشند.

دانشکده های وابسته به دانشکده پرستاری ارومیه

دانشکده پرستاری و بهداشت خوی :

این دانشکده در سال ۱۳۷۱ تحت عنوان آموزشکده پرستاری و بهداشت خوی با همت و تلاش برخی پیشکسوتان این دو رشته به منظور تربیت کارشناس در زمینه پرستاری و بهداشت برابر مجوز وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی با ۳۵ دانشجو شروع به فعالیت نمود. حاصل ۲۲ سال همدلی، همت و تلاش خستگی ناپذیر اساتید و کارکنان این مجموعه، ارتقاء آن به دانشکده پرستاری و بهداشت خوی در سال ۱۳۸۹ و فارغ التحصیلی بیش از ۲۰ دوره کارشناس می باشد. اکثر فارغ التحصیلان این دانشکده با گام های بلند موفقیت در جاده توسعه و پیشرفت، موفق به ورود به مقاطع کارشناسی ارشد و PHD شده و در پست های مدیریتی و دانشگاهی مشغول بخدمت به میهن اسلامی می باشند.

دانشکده پرستاری و بهداشت خوی در زمینی به مساحت ۱۱۰۰۰ مترمربع در بهترین منطقه، بلحاظ دسترسی به سایر امکانات شهری و دانشگاهی بنا شده است و فضای آموزشی و اداری آن بالغ بر ۳۹۰۰ مترمربع مشتمل بر کلاس های درسی مجهز به تجهیزات نوین آموزشی اعم از رایانه، اینترنت آنلاین، ویدئو پروژکتور بوده که همراه با آزمایشگاه، کارگاههای موتور تلمبه، نقشه برداری و نقشه کشی، کتابخانه و مرکز رایانه و ... می باشد. در این دانشکده در حال حاضر تعداد ۲۲۰ دانشجو در دو رشته کارشناسی پرستاری و مهندسی بهداشت محیط مشغول تحصیل بوده و تاکنون بیش از ۱۱۰۰ دانش آموز خسته برای خدمت به جامعه اسلامی فارغ التحصیل شده اند.

این واحد آموزشی توانسته است در زمینه شاخصهای تعداد دانشجویان، ارتقاء جایگاه علمی و پژوهشی، ارتقاء کرامت انسانی اعضای هیئت علمی، برون دادهای آموزشی از جمله نتایج آزمونهای کشوری، نسبت استاد به دانشجو، نوسازی و بازآرایی فعالیتهای آموزشی رشد و توسعه پیدا کند. بگونه ای که بیش از دهها طرح تحقیقاتی علمی و کاربردی، چاپ مقالات علمی و پژوهشی در مجلات ISI و ایندکس شده در کارنامه علمی خود دارد. همچنین در راستای مأموریت سازمانی دانشکده بلحاظ تربیت باورهای فرهنگی و مذهبی دانشجویان دارای سه مجله علمی فرهنگی بوده و همه ساله دوره های آموزشی و مهارتی و اردوهای علمی و فرهنگی پربربار برگزار می نماید. از طرفی باتوجه به وضعیت موجود و در جهت ارتقاء جایگاه علمی، توسعه رشته ها، ارتقاء کرامت انسانی در بخش بهداشت و درمان اقدام به جذب اعضای هیئت علمی، تاسیس رشته های جدید بهداشتی و درمانی و پاراکلینیکی نموده است، امید است با اجرای مدیریت مشارکتی، توسعه فضای فیزیکی و منابع مالی دانشکده،

استراتژی کاربردی آن جهت نیل به اهداف آموزشی و راهبردی بیش از پیش در خدمت نظام سلامت کشور باشد.

در سال ۱۳۹۱ دانشکده های پرستاری سلماس، میاندوآب، و بوکان موفق به جذب اولین گروه از دانشجویان در رشته پرستاری شدند. در سال ۱۳۹۳ نیز دانشکده پرستاری نقده راه اندازی گردید. تعداد دانشجوی پذیرش شده در این دانشکده ها حدود ۲۵-۳۰ دانشجو در هر نیمسال تحصیلی می باشد.

دانشکده پرستاری بوکان بعنوان یکی از دانشکده های تابعه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه در سال ۱۳۹۱ تحت عنوان موسسه آموزش سلامت بوکان فعالیت خود را با جذب ۲۵ دانشجو آغاز نموده است.

مکان دانشکده پرستاری بوکان با مساحت ۱۰۰۰ متر مربع در بلوار کردستان محل بیمارستان قدیم شهرستان بوکان واقع شده است. این مکان دارای سه کلاس درس، کتابخانه، سایت کامپیوتر، رختکن های دانشجویی برادران و خواهران، پراتیک، نمازخانه، اتاق اعضای هیئت علمی به تفکیک و اتاق آموزش است.

هم اکنون این دانشکده دارای بیش از ۱۱۰ دانشجو در سه ورودی مهر ۹۱، ۹۲ و ۹۳ می باشد. و برای سال تحصیلی ۹۴-۹۵ سهمیه ۲۶ نفر در کنکور سراسری در نظر گرفته شده است.

مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه

دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه به منظور افزایش آگاهی، دانش دست آوردهای علمی و پژوهشی به همکاران و علاقه‌مندان اقدام به انتشار مجله دانشکده پرستاری و مامایی حاضر کرده است. تلاش برای ارتقاء سطح بهداشت جامعه ای که در آن زندگی می کنیم ایجاب می کند که پرستارها و ماماها با علم و تکنولوژی جهان امروز هماهنگ و همگام شوند. انتشار مجلات علمی و تحقیقی که آخرین دستاوردهای دنیای پرستاری و مامایی را در اختیار آنان قرار می دهند خود، گامی در جهت رسیدن به این هدف عالی است. انتشار این مجله نیز قدمی کوچک برای بالا بردن سطح علمی همکاران ارجمند به خصوص پرستاران و ماماها ای استان آذربایجان غربی می باشد.

مجله علمی و پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی طبق مجوز شماره ۱۲۴/۱۱۹۴ مورخ ۸۲/۲/۷ از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و طبق مجوز شماره مورخه ۱۳۹۰/۲/۳ از کمیسیون نشریات وزارت بهداشت از زمستان ۱۳۸۲ به انتشار مرتب مقالات اقدام نموده است. و در این راستا شماره های استاندارد بین المللی ۶۳۲۶-۲۰۰۸ ISSN: 2008-742X را کسب کرده است. این مجله طبق نامه شماره ۸۸/۹۱۱/آ مورخ ۸۸/۱۲/۱ عضو انجمن علمی پرستاران قلب ایران بوده و در پایگاه های داده ای Iran , ISC , Magiran , Medex , Ebsco , Cinhal , Copernicus , Sid نمایه می باشد. در ۱۸ دی ماه ۱۳۹۱ سطح مجله به سطح درجه یک علمی و پژوهشی با امتیاز برجسته در سطح کشور ارتقاء یافت. این مجله از سال ۱۳۸۲ سیزده دوره مقاله چاپ کرده است که در ابتدا به صورت مجله دو ماهنامه بود و از فروردین سال ۱۳۹۲ به صورت مجله ماهانه منتشر می شود.

مسئولین مجله علمی پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه به شرح زیر است:

مدیر مسئول : حمیده محدثی

سردبیر مجله : دکتر آرام فیضی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه

مدیر اجرایی : نیره اشرف رضایی

مدیر وب سایت : اسلام رضوی

ویراستار ادبی : حسن نظری

ویراستار انگلیسی : دکتر جاوید فریدونی

امور دفتری : محمد آیرملو

۱. [انجمن پژوهشی ایرانشهر؛ ارومیه: شهر زیبای ادیان و اقوام ایرانی](#)
۲. [Treehugger: Iran's Lake Urmia Is Drying Up Fast](#). بازدید: ژوئن ۲۰۱۲.
۳. [Assyrians in Urmia, During the World War one Massacres The last](#)
۴. «آغاز تردید در احیاء دریاچه ارومیه». ندای ارومیه، ۲۶ شهریور ۱۳۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۸ آوریل ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۵ ژانویه ۲۰۱۴.
۵. [دولت آبادی، سخنوران آذربایجان](#)، ۱۱۸.
۶. «اطلاعات کلی در باره شهر ارومیه». سایت شهر ارومیه. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳.
۷. [ارومی](#).
۸. [مشکور، نظری به تاریخ آذربایجان](#)، ۴۵.
۹. [مشکور، نظری به تاریخ آذربایجان](#)، ۴۶.
۱۰. [Orumiyeh. Kjeilen](#).
۱۱. «تاریخ غزها (ترکمن‌ها)»، فاروق سومر، مترجم وهاب ولی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۰، ۱۲۲-۱۲۳.
۱۲. [IRAN \(2\) Islam in Iran \(2.3\) Shi'ism in IRAN ix. RELIGIONS IN Algar](#).
۱۳. [بلوکباشی، اصائلو](#).
۱۴. [رضا، ارومیه](#).
۱۵. [رئیس‌نیا، آذربایجان در سیر تاریخ ایران از آغاز تا اسلام](#)، ۴۵۵-۴۵۶.
۱۶. [رئیس‌نیا، آذربایجان در سیر تاریخ ایران از آغاز تا اسلام](#)، ۹۵۶.

۱۷. «[محیط زیست ارومیه](#)». شهرداری ارومیه. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳. بازبینی شده در ۱۰ دسامبر ۲۰۱۳.

۱۸. [معاونت سنجش از دور و جغرافیا، فرهنگ جغرافیایی شهرستانهای کشور: شهرستان ارومیه](#)، ۲۳۹.

۱۹. «[ارومیه سرزمین تفاهم و همزیستی مسالمت آمیز](#)». شهرداری ارومیه. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳.

۲۰. [Orūmīyeh](#).

۲۱. [Orūmīyeh](#).

۲۲. [Orūmīyeh](#).

۲۳. محمود ارول قلیچ. «[دانشنامه جهان اسلام جلد ۱ صفحه ۳۵۸۸](#)». کتابخانه مدرسه فقاقت.

۲۴. رئیس‌نیا، آذربایجان در سیر تاریخ ایران از آغاز تا اسلام، ۹۵۶.

۲۵. نصیرآوا، «[باز شناسی یک منبع دست اول برای تاریخ اجتماعی ایران](#)»، [فصلنامه گنجینه اسناد](#)، ۱۵-۱۶.

۲۶. پرش به بالا ↑ «[شهر شما چقدر جمعیت دارد؟ جدول](#)». پارسینه، ۲۷ خرداد ۱۳۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۲۳ آوریل ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۱۸ دسامبر ۲۰۱۳.

۲۷. «[الگوی مسکن در استان آذربایجان غربی](#)». شبکه اینترنتی آفتاب. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.

۲۸. «[نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵](#)». درگاه ملی آمار ایران. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۱۸ دسامبر ۲۰۱۳.

۲۹. «[ارومیه بعنوان نوزدهمین شهر تاریخی، فرهنگی و مذهبی ایران ثبت شد](#)». ایسنا، ۱۷ مهر ۱۳۹۱. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۲ دسامبر ۲۰۱۳.

۳۰. «ثبت «ارومیه» به عنوان نوزدهمین شهر ایرانی در کتاب یونسکو». پایگاه خبری آفتاب، ۱۶ شهریور ۱۳۹۱. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۲ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۱. [رضا/ارومیه](#).
۳۲. [مشکور، نظری به تاریخ آذربایجان](#)، ۴۵.
۳۳. «کاری که «هیتلر» به آلمانی‌ها یاد داده بود». شبکه اطلاع‌رسانی دنا، ۲۴/۰۹/۱۳۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۴. «مطالعات مجموعه تفریحی فرهنگی ارومیه». فروشگاه مقاله لاتین با ترجمه فارسی، June 27, 2013. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۵. «اینجا ارومیه است، پاریس ایران؟». روزنامه اعتماد، ۲۳ شهریور ۱۳۸۶. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۶. پ «سفر به ارومیه، سرزمین آب». خبرخوانی، ۱۸ اسفند ۱۳۹۱. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۷. ↑ پرش به بالا به: [۷۱٫۰ ۷۱٫۱ ۷۱٫۲](#) «آداب و رسوم مردم آذربایجان غربی». بیتوته. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۸ آوریل ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۶ ژانویه ۲۰۱۴.
۳۸. «موسیقی مکتب عاشیقی ارومیه ثبت ملی شد». عصر ایران، ۱۳ آبان ۱۳۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳.
۳۹. «موسیقی مکتب عاشیقی ارومیه ثبت ملی شد». هم‌آوا، ۹۲/۰۸/۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳.
۴۰. پ «موسیقی "عاشیقی" مکتب ارومیه به عنوان میراث ناملموس ثبت ملی شد». همشهری‌آنلاین، ۱۳/۰۸/۹۲. بایگانی شده از [نسخه اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی شده در ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳.

۴۱. [«ĀŠEQ»](#). Iranica

۴۲. ^{۷۶۱} «انجمن آشوری‌ها و کلدانی‌های ایران». کتاب اول. بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#) در ۰۸ آوریل ۲۰۱۴.

بازبینی‌شده در ۲۶ ژانویه ۲۰۱۴.

۴۳. [Assyrian FESTIVALS ix.PIROYAN](#)

۴۴. «ارومیه به پایتخت فرهنگی آذربایجان بدل شود». خبرگزاری مهر، ۳۰/۰۵/۱۳۸۹. بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#)

[اصلی](#) در ۰۲ ژانویه ۲۰۱۴. بازبینی‌شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.

۴۵. «آذربایجان غربی سرزمین کلیساهای کهن/ سفر به مهد ادیان و مذاهب». خبرگزاری مهر، ۳۰ اسفند ۱۳۹۱.

بازبینی‌شده در ۱۱ نوامبر ۲۰۱۴.

۴۶. «خانه‌های تاریخی آذربایجان غربی تماشاگاه قدمت و زیبایی». اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و

گردشگری استان آذربایجان غربی، ۱۱ فروردین ۱۳۹۲. بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#) در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳.

بازبینی‌شده در ۰۸ دسامبر ۲۰۱۳.

۴۷. «خانه اربابی روستای دیزج سیاوش ارومیه ثبت ملی شد». بولتن نیوز، ۱۰ دی ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از

[نسخهٔ اصلی](#) در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳. بازبینی‌شده در ۰۸ دسامبر ۲۰۱۳.

۴۸. پرش به بالا ↑ «جزئیات هتل ساحل ارومیه». مرکز بین‌المللی رزرو هتل. بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#) در

۲۳ آوریل ۲۰۱۴. بازبینی‌شده در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳.

۴۹. «غذاهای محلی ارومیه». [oromieh.com](#). بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#) در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳.

بازبینی‌شده در ۰۶ اکتبر ۲۰۱۳.

۵۰. «آشنایی با سوغاتی‌های استان آذربایجان غربی». همشهری آنلاین، ۲۳ آذر ۱۳۹۱. بایگانی‌شده از [نسخهٔ اصلی](#)

[اصلی](#) در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳. بازبینی‌شده در ۰۶ اکتبر ۲۰۱۳.

۵۱. پ «سوغاتی‌های معروف ارومیه». oromieh.com. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳.
بازبینی‌شده در ۰۶ اکتبر ۲۰۱۳.

۵۲. «شیرینی کام مسافران با نقل ارومیه». ایسنا، ۳۱ مرداد ۱۳۹۱. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳.
بازبینی‌شده در ۰۶ اکتبر ۲۰۱۳.

۵۳. ↑ پ به: ۱۸۶ - ۱۸۶,۱ «کدام شهرهای جهان با هم خواهر و برادرند؟». پایگاه خبری هنر نیوز، ۵ بهمن ۱۳۹۰.
بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۱۵ دسامبر ۲۰۱۳. بازبینی‌شده در ۰۴ اکتبر ۲۰۱۳.

۵۴. «خواهر خواندگی ارومیه و ارزروم ترکیه/اشتراکات زبانی و تاریخی پله‌ای برای توسعه و پیشرفت». پایگاه
خبری دورنا نیوز، ۱۳۹۳ شهریور ۲۴. بازبینی‌شده در ۲۴/۶/۱۳۹۳.

۵۵. Beate Rennen-Allhoff: کتاب راهنمای علوم پرستاری. Juventa, ۲۰۰۰, [ISBN ۳-۷۷۹۹-۰۰۰۰](https://www.isbn-international.org/details/9783779900000)
S. 31-33, [۵-۰۸۰۸](https://www.isbn-international.org/details/9783779900000)

۵۶. Auflage. Taylor Jean McKinlay Calder, Roy Spencer: The Story of Nursing. 5
& Francis, 1971 [ISBN ۰-۴۲۳-۰۴۰-۴۳۰-۸](https://www.isbn-international.org/details/9780416440000), S. 12 - 15

۵۷. ,Routledge, 1991 Pat Holden, Jenny Littlewood: Anthropology and Nursing
The Doctor's Assistent: Nursing in ancient Indian Medical [ISBN ۰-۴۸۸۱-۴۱۵-۰](https://www.isbn-international.org/details/9780415415000),
.Texts, S. 25 - 30

۵۸. Nursing. 2. Auflage. Lynn Basford, Oliver Slevin: Theory and Practice of
Precedents, S. 11-12, [ISBN ۰-۷۴۸۷-۰۵۸۳۸](https://www.isbn-international.org/details/9780748748700), Nelson Thornes, 2003

۵۹. Staatsbürgerkunde: Manfred Mürbe, Angelika Stadler: Berufs-, Gesetzes- und
FischerVerlag, &Elsevier,Urban .Kurzlehrbuch für Pflegeberufe. 9. Auflage
Von Magie und anderen geschichtlichen [ISBN ۳-۴۳۷-۳-۲۶۲۸۳-۱](https://www.isbn-international.org/details/9783708943700), 2006
Pflegeberufs, S. 36-37 Hintergründen des

Gottvertrauen: Christoph Schweikardt, Christian Schulze: Ärztekunst und .60
Medizin. In: Antike und mittelalterliche Schnittpunkte von Christentum und
Verlag, Christian Schulze, Sibylle Ihm (Hrsg.): Spudasmata. 86, Georg Olms
Facetten antiker Krankenpflege und ihrer [ISBN 3-487-11603-0](#), 2002
.123– Rezeption, S. 122

The Journal of .R. Jan: Rufaida Al-Asalmiy, The first Muslim nurse.. In .61
.268–267 Nursing Scholarship. 28, Nr. 3, Blackwell Publishing, 1996, S

Gottvertrauen: Christoph Schweikardt, Christian Schulze: Ärztekunst und .62
Medizin. In: Antike und mittelalterliche Schnittpunkte von Christentum und
Verlag, Christian Schulze, Sibylle Ihm (Hrsg.): Spudasmata. 86, Georg Olms
Facetten antiker Krankenpflege und ihrer [ISBN 3-487-11603-0](#), 2002
.123– Rezeption, S. 122

63. الإصابة في تمييز الصحابة، الجزء السابع، ص 107

The Journal of .R. Jan: Rufaida Al-Asalmiy, The first Muslim nurse.. In .64
.268–267 Nursing Scholarship. 28, Nr. 3, Blackwell Publishing, 1996, S

Arabisches Wissen und .Andreas Speer, Lydia Wegener: Wissen über Grenzen .65
S. 310 [ISBN 3-03-918998-1](#), lateinisches Mittelalter.. Walter de Gruyter, 2006
– 311

York; 1972, pp. Rabbi Hayim Halevy Donin; 'To Be A Jew. ' Basic Books, New .66
.48

World: Trends, Janice Rider Ellis, Celia Love Hartley: Nursing in Today's .67
[ISBN](#) ,Wilkins, 2003 & Management. 8. Auflage. Lippincott Williams & Issues
Exploring Nursing Origins, S. 110 [ISBN 0-7817-4104-4](#)

Einführung in Strukturen, Klaus R. Schroeter: Das soziale Feld der Pflege: Eine .68
Die .4 [ISBN 3-7799-1625-8](#) ,Deutungen und Handlungen. Juventa, 2005

.Differenzierung des Pflegefelds, S. 43–44

Einführung in Strukturen, Klaus R. Schroeter: Das soziale Feld der Pflege: Eine .69
Die .4 [ISBN 3-7799-1625-8](#) ,Deutungen und Handlungen. Juventa, 2005

.Differenzierung des Pflegefelds, S. 43–44

Krankenpflege. 6. Auflage. Eduard Seidler: Geschichte der Medizin und der .70
..S. 132 ff [ISBN 3-17-12427-0](#) ,Kohlhammer, Stuttgart 1993

Einführung in Klaus R. Schroeter: Das soziale Feld der Pflege: Eine .71
.4 [ISBN 3-7799-1625-8](#) ,Strukturen, Deutungen und Handlungen. Juventa, 2005

.Die Differenzierung des Pflegefelds, S. 43–44

bildungspolitische Gertrud Stöcker: Bildung und Pflege: eine berufs- und .72
S. [ISBN 3-690-87706-9](#) ,Standortbestimmung. 2. Auflage. Schlütersche, 2002

16

The Emergence of :Vern L. Bullough, Bonnie Bullough: The Care of the Sick .73
.S. 218–219 [ISBN 0-8061-849-3](#) ,Francis, 1979 & modern Nursing. Taylor

Denkschrift der .Robert Bosch Stiftung (Hrsg.): Pflege braucht Eliten .74

filr Lehr- "Kommission der Robert Bosch Stiftung zur Hochschulausbildung
und Führungskräfte in der Pflege" mit systematischer Begründung und
Materialien. In: Beiträge zur Gesundheitsökonomie. 3. Auflage. 28, Gerlingen

.S. 128 [ISBN 3-908134-894-4](#) ,1993

1989 Darunter beispielsweise der Lainz-Skandal von .75

۷۶. سازمان جهانی سلامت; اعلامیه وین در باره پرستاری تحت استرژژی سلامتی اروپایی "سلامت برای همه"،

۱۹۸۸

۷۷. سایت رسمی شورای بین‌المللی پرستاران، آلمانی

۷۸. دانشنامه آزاد پرستاری، آلمانی

۷۹. دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، دانشگاه پرستاری و بهداشت خوی

۸۰. ak9tt4prra.html «کمبود کتاب‌های پرستاری، مهم‌ترین مشکل پرستاران است». خبرگزاری ایبنا، ۹

بهمن ۱۳۸۶.

۸۱. «پرستاری حرفه‌ای در ایران هنوز یک پدیده نو است». سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران.

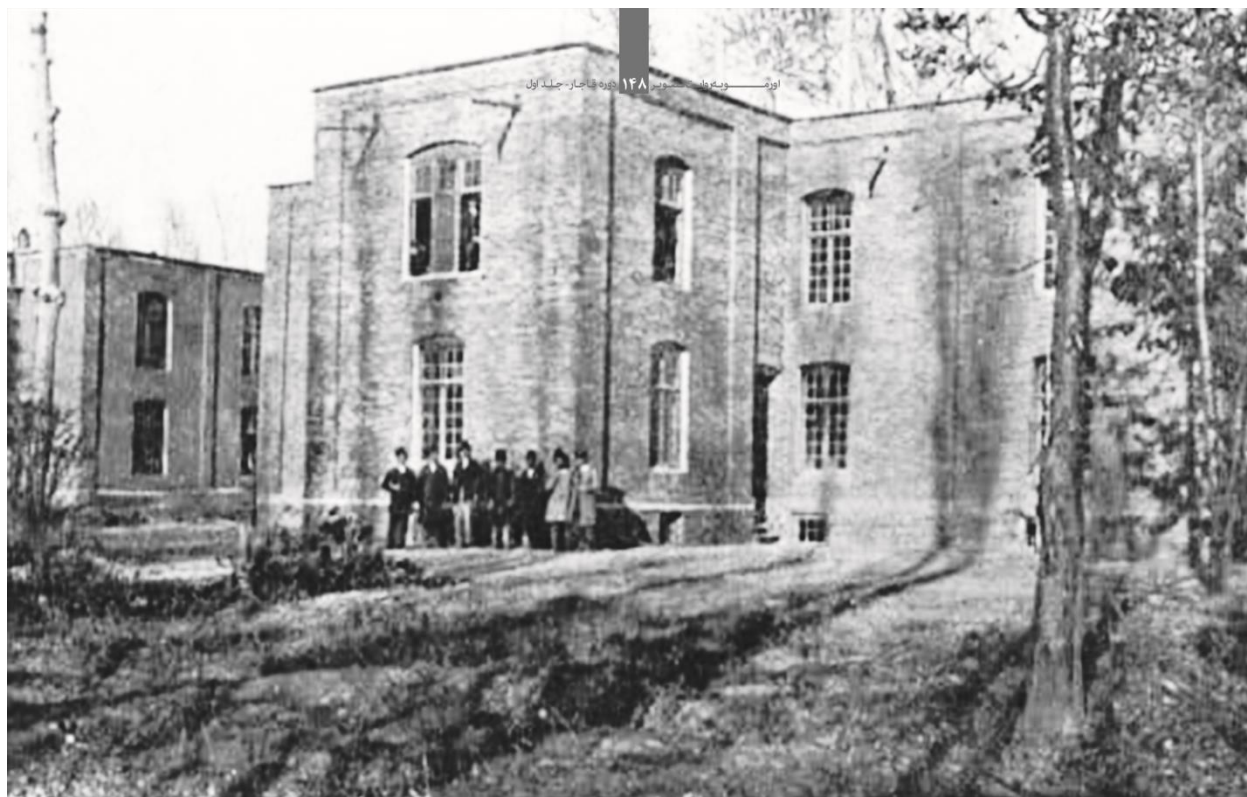
بازبینی‌شده در ۱۷ ژوئیه ۲۰۱۳.

تصاویر

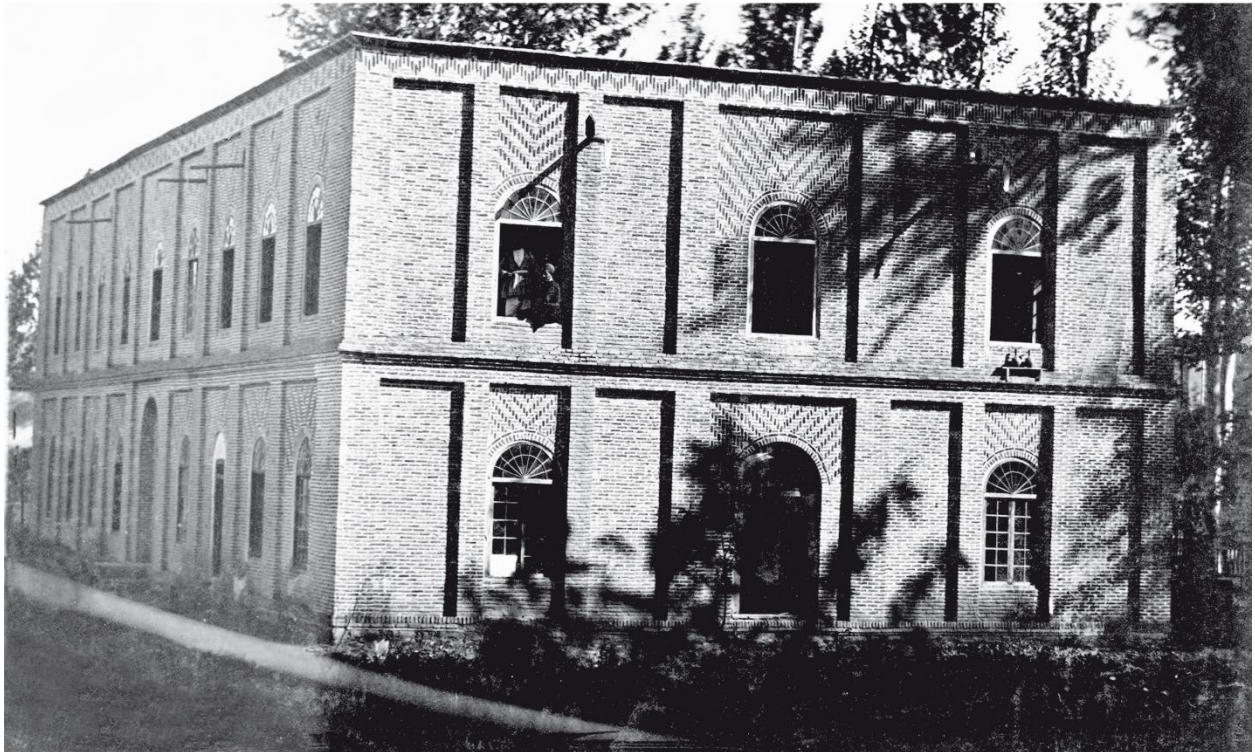

Dr. Josef Kakran in front of Urmia West Minister hospital 1897A.D 1315 A.H.
دکتر ژوزف کاکران در بیمارستان وست منیستر ارومی ، ۱۳۱۵ قمری ، ۱۸۹۷ میلادی.

Protestant school building located in suburban castle of Urmia, The teacher's house, Photographer: Ali Khan Vali, 1305 A.H.

عمارت مدرسه پروتستانیها واقع در قلعه بیرون شهر - ارومیه ، ۱۳۰۵ قمری ، عکاس علی خان والی

The American protestant Christians' hospital under construction outside of Urmia. Photographer: Ali Khan Vali, 1305 A.H.
 مرخصانه عیسویان پروتستانیها آمریکایی در حال ساخت در بیرون شهر ارومی ۱۳۰۵ قمری، عکاس علی خان والی

The residence of the protestant physician in a castle outside of Urmia. It was a wooden building now in Urmia University premises and had been used by Jahad Daneshgahi for years. Taken in 1305 A.H.
 عمارت مسکن طبیب پروتستانی واقع در بیرون شهر ارومی ۱۳۰۵ قمری، مکان ساختمان چوبی در داخل دانشگاه ارومیه
 خیابان دانشکده هنوز موجود است که تا مدتها ساختمان مورد استفاده جهاد دانشگاهی ارومیه بود.

آموزشگاه بیماری ارویه
مجمع آموزشی و پژوهشی شهید رجایی
سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان تهران

بیت‌نامی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت

شماره ۵۷

مجموعه آموزشی و پژوهشی

تاریخ ۱۳۴۸/۴/۲۲

بر اساس رای مورخ ۱۵/۹/۶۰ شورا عالی مجمع آموزشی و پژوهشی اقل با اینکه

خانم منار اخباری فرزاد متوفی شماره شناسنامه ۶۰۶۶۵ صادره از ارومیه متولد ۱۳۴۱

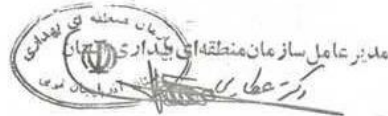
دوره یکساله مرکز آموزش بیماری شیخ شمس‌الدین ارمیرا پایان رسانیده و در ماه ۱۳۶۲ با معدل کل ۱۷/۴۲ باج پسروی مدرسه شهید رجایی

از عهده امتحانات نهائی بر آمده است این گواهینامه به وی اعطاء میگردد تا از مزایای قانونی آن بهره‌مند شود

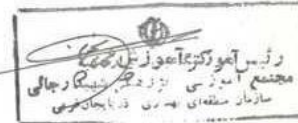
توفیق نامبرده را در کسب رضای خالق و خدمت به خلق آرزو نمود است

رئیس مجمع آموزشی و پژوهشی

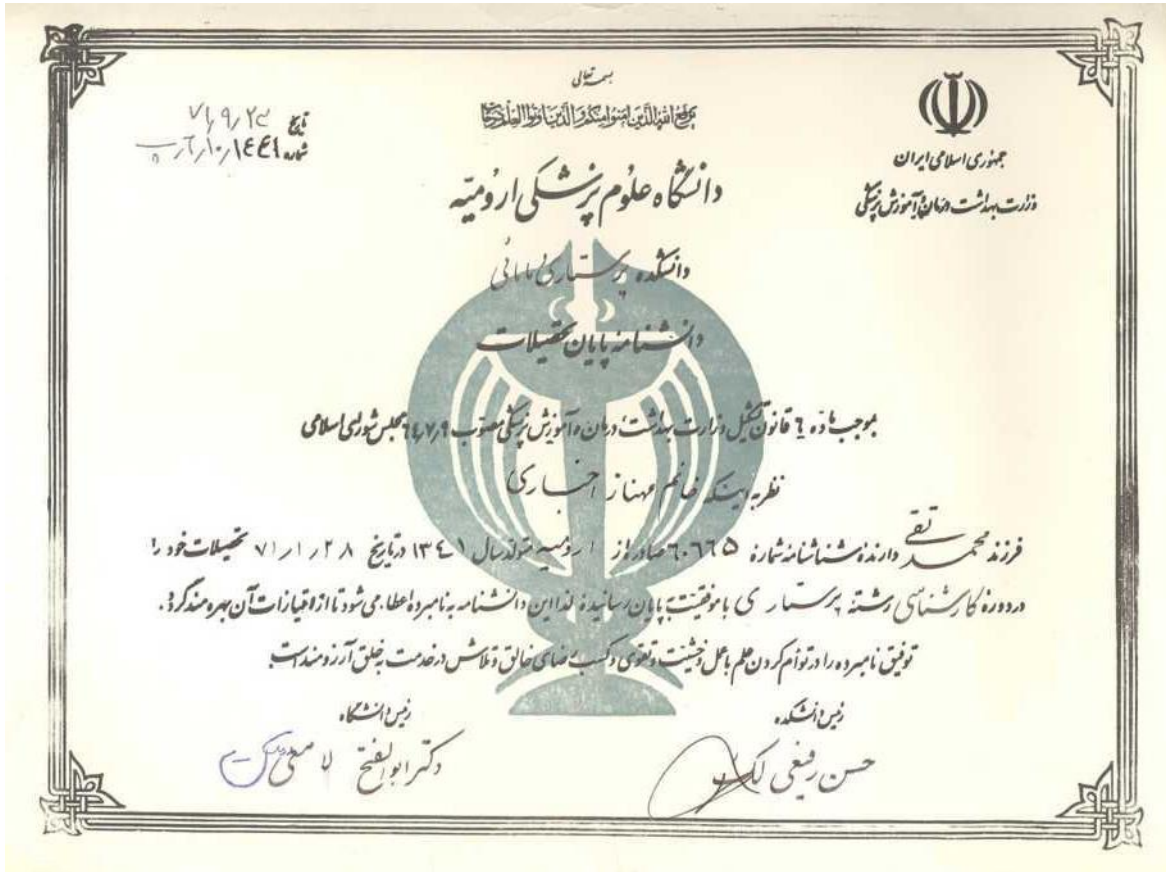

مدیر عامل سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان تهران

رئیس آموزشگاه آموزشی شهید رجایی
مجمع آموزشی و پژوهشی شهید رجایی
سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان تهران

پرستار بیمارستان مطهری - سال

کادر آموزشی و اداری دانشکده پرستاری و مامایی - سال ۱۳

کادر اداری و آموزشی دانشکده پرستاری و مامایی

محوطه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه- سال

سالن آمفی تئاتر بیمارستان آیت الله خمینی(ره)

پرستار بیمارستان مطهری